

УДК 622.23 ББК 33.131

І.І. Мартиненко, канд. техн. наук

Державна геологічна служба Міністерства природи України

ПІДСУМКИ, ЯКІ НЕ ЗАКІНЧУЮТЬСЯ, АБО ГЕОЛОГІЧНА ГАЛУЗЬ У РОЗВИТКУ

Діяльність геологічної галузі України спрямовується відповідно до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року. У межах програми здійснюється фінансування геологорозвідувальних робіт.

Геологічними підприємствами у 2007 році геологорозвідувальних робіт за кошти державного бюджету виконано на суму 577,9 млн. грн., при загальному обсязі виконання 672 млн. грн., що становить 116,6 % від обсягу 2006 року. У тому числі, обсяг договірних робіт перевищив 311 млн. грн., що на 27,7 % більше від показника 2006 року. При цьому чистий прибуток становить 19,9 млн. грн., при 17,1 млн. грн. у 2006 році, або на 16,4 % більше. Середньомісячний виробіток на одного працюючого досяг 4214 грн. На 20,7 % підвищилась середньомісячна заробітна плата і становить 1681 грн., або на 20,7 % більше, ніж на кінець 2006 року.

Приведені фінансові показники дозволили виконати ряд важливих геологічних завдань.

Здійснено геологічне додаткове вивчення площі 22240 км² масштабу 1:200000, гідрогеологічне площі 10158 км² масштабу 1:200000, геологічну зйомку на шельфі 1500 км² масштабу 1:200000, геологічне додаткове та геологічну зйомку площі 300 км² масштабу 1:50000. Підготовлено геофізичних основ під зйомки на площі 6316 км². Видано 7 комплектів “Держгеолкарти – 200”. Підготовлено для глибокого буріння 14 нафтогазоносних об’єктів з перспективними ресурсами умовного палива 59,6 млн. т.

За результатами пошукових робіт отримано приріст запасів нафти і газового конденсату – 1,2 млн. т, природного газу – 6,0 млрд. м³. Виконано державне замовлення з приросту запасів: метану вугільних родовищ – 104 млн. куб. м, кам’яного вугілля – 21,7 млн. т, бурого вугілля – 3,343 млн. т, торфу – 2 млн. т, урану – 0,613 ум. од., золота в запасах – 3,0 ум. од., золота в ресурсах – 49,27 ум. од., марганцю – 18,0 млн. т, свинцю і цинку – 180 тис. т, рідкісноземельних металів – 0,2493 ум. од., титану – 1,76 ум. од., форстериту – 4,37 млн. т, вапняків для цукрової промисловості – 31,6 млн. т, фосфоритів – 189,0 тис. т Р₂О₅, талькмагнезиту – 7,7 млн. т, ставроліту – 2,557 млн. т, вогнетривких глин – 33,6 млн. т, вермикуліту – 100 тис. т, п’єзокварцевої сировини – 306 кг, бурштину – 3940,8 кг, облицювального каміння – 673,5 тис. м³ і підземних питних вод – 5475,94 тис. м³.

Серед найважливіших геологічних результатів можна зазначити винайдення Східно-Любешівського газового родовища в Більче-Волицькій зоні Передкарпатського прогину; розширення площі газонасності Бережницького і Вижомлянського родовищ у Західному регіоні, загальні запаси газу яких перевищує 181 млн. м³.

З позитивними результатами завершено пошукові роботи щодо золота в межах Вільнохутірського рудного поля (КП “Південукргеологія”), пегматитів у межах Корабельно-Бакталінського поля (ДРГП “Причорноморгеологія”), рідкісних металів (Ta, Nb, Rb, Cs, Be, Sn) у межах Звенигородсько-Аннівської металогенічної зони; пошуково-оціночні роботи щодо рідкісноземельних металів Азовської ділянки (КП “Південукргеологія”), а також з вивчення шламонакопичувачів шахт і вуглезбагачувальних фабрик Донецької та Дніпропетровської областей.

Фахівцями Українського державного геологорозвідувального інституту завершено дослідження з розробки екологічно безпечної технології вилучення благородних і кольорових металів з руд, концентратів та відходів гірничорудного виробництва. Методику

відпрацьовано на золоторудних родовищах Китаю та України (Мужіївське родовище). Це якісно нова технологія, що особливо актуальна для умов України.

За кошти державного бюджету пробурено 87 артезіанських свердловин для малозабезпечених водою населених пунктів України загальним обсягом 9930 м та сумарним добовим дебітом 20720,16 м³/добу.

Завершено роботи п'яти річного циклу з інженерно-геологічного додаткового вивчення в 11 областях (Черкаській, Кіровоградській, Львівській, Київській, Чернігівській, Житомирській, Закарпатській, Хмельницькій, Вінницькій, Волинській, Рівненській) та з моніторингу еколого-геологічного стану ландшафтів у північній частині басейну р. Дніпро.

Виконано низку робіт з геологічного вивчення надр, які забезпечать виконання державного замовлення 2008 і наступних років.

Здійснювалася робота, яка має постійний і важливий характер, з питань надання надр у користування, ліцензування господарської діяльності в галузі розвідки та видобування корисних копалин. Загальна сума надходжень до Державного бюджету України від видачі спеціальних дозволів на користування надрами та ліцензій на господарську діяльність становить 219,3 млн. грн.

Спеціалісти інспекцій державного геологічного контролю виконують роботу з контролю за дотриманням суб'єктами господарювання правил користування надрами. За результатами перевірок анульовано 315 спеціальних дозволів на користування надрами, у тому числі 274 спеціальних дозволів на розробку родовищ корисних копалин та 41 – на геологічне вивчення надр, зупинено діяльність 70 підприємств, у тому числі 61, з них здійснювало розробку родовищ корисних копалин.

Основні завдання галузі у 2008 полягають у здійсненні геологорозвідувальних робіт загальним обсягом 678,4 млн. грн., та забезпечення надходжень до державного бюджету коштів від надання надр у користування в сумі 300 млн. грн.

Державне замовлення передбачає виконання регіональних робіт з геологічного та гідрогеологічного додаткового вивчення площ, геологічну зйомку на шельфі, геолого-прогнозне картування, підготовку геофізичних основ під ГДП-200 і ГДП-50, видання комплектів Державної геологічної карти масштабу 1:200000, підготовку перспективних нафтогазових об'єктів для глибокого буріння. Необхідно приростити запасів і ресурсів нафти та конденсату – 1,5 млн. т, природного газу – 6,5 млрд. м³, метану вугільних родовищ – 3,9 млрд. м³, а також кам'яного та бурого вугілля, урану, золота, срібла, марганцю, хромітів, молібденової руди, рідкісноземельних металів, титану, форстериту, фосфоритів, талькмагнезиту, ставроліту, вогнетривких глин, флюориту, п'езокварцової сировини, бурштину, облицювального каміння, запасів і ресурсів підземних питних вод.

З метою забезпечення інтересів держави у зміцненні мінерально-сировинного потенціалу визначено пріоритетні напрямки геологічних досліджень. Зазначене стосується насамперед інтенсифікації робіт з пошуку та розвідки родовищ вуглеводнів на шельфі Чорного і Азовського морів. За останніми оцінками сумарні початкові ресурси вуглеводневої сировини Південного регіону становлять близько 3 трлн м³, із них основну частку (близько 90 %) становлять ресурси акваторії морів, які стали другим після Східного нафтогазоносним регіоном за обсягом прогнозних ресурсів. У фонді виявлених на акваторіях структур налічується понад 60 об'єктів. При цьому ступінь їх розвідуваності не перевищує 5 %. Повинні отримати подальший розвиток роботи зі створення мінерально-сировинної бази гостродефіцитних видів корисних копалин, які завозяться з інших країн. Передбачається поглибити дослідження, спрямовані на переоцінку прогнозних ресурсів підземних вод та забезпечення геологічного обґрунтування вибору ділянок надр для буріння артезіанських свердловин.

Найважчий матеріально-технічний ресурс геологорозвідувальних підприємств, а головне – великий досвід висококваліфікованих геологів, геофізиків, інженерно-технічних та наукових працівників, незважаючи на певні труднощі, насамперед, фінансового характеру, які постійно супроводжують галузь, сприятимуть виконанню поставлених завдань.

Геологічна галузь пов'язанна не лише з наданням спеціальних дозволів на користування надрами. На часі завершення давно розпочатої структурної перебудови в управлінні надрокористуванням, але на засадах, які б відповідали існуючим реаліям у державі, а не копіювали «багаторічний досвід розвинутих країн». Водночас важливе корінне технічне переоснащення – від польових геологорозвідувальних робіт до виконання лабораторних досліджень, вирішення соціальних питань, що повинно базуватись на належному фінансуванні.

З огляду на існуючу нормативно-правову базу та стан справ з геологічного вивчення та використання надр, постає низка питань: чи виконуються закони України про надра, та Державну геологічну службу України; що очікує економіку країни, якщо її геологічна галузь вважається позаштатною; хто відповідь на попередні запитання, а тим більше, перебере на себе державницьку відповідальність за розвиток мінерально-сировинної бази держави, а не лише споглядатиме як споживається надбання, що залишилось у спадок від минулого.

Надійшла 26.06.08